

реагує на навколишній світ, а також здатна самостійно створювати, зберігати або змінювати місце свого існування.

У процесі життєдіяльності людина безперервно стикається з ситуацією вибору цілей поведінки і діяльності, а також способів їх досягнення. Але якщо є ситуація вибору, то зняття невизначеності можливо лише засобами регуляції, а в разі психічної регуляції - засобами саморегуляції в тому сенсі, що людина сама висуває цілі, досліджує умови і вибирає способи їх досягнення, контролює і коригує результати. Саме в цьому сенсі людина є відкритою системою, що самоорганізується, існування і розвиток якої забезпечуються цілісною системою процесів самоуправління, що має свої проєкції на самих різних рівнях її індивідуальності.

Саморегуляція (від лат. *Regulare* – впорядковувати хаос) характеризує доцільне функціонування людини, як живої істоти, що дозволяє встановлювати рівновагу між організмом і світом, в якому вона існує.

У випадку психічної саморегуляції мова йде не тільки про підтримку гомеостазису і адаптації до світу, а й про активне створення середовища, необхідної для існування і розвитку живого організму. Таким чином, стрижневими характеристиками психічної саморегуляції виступає активність, що незмінно підкреслюють дослідники цього явища. Під психічної саморегуляцією ми розуміємо доцільну активність по організації та управління своєю діяльністю. Значення терміну «саморегуляція» та відміну від регуляції має на увазі в першу чергу, що людина сама регулює свою активність (зовнішню чи внутрішню діяльність, поведінку, функціональні стани, особистісний розвиток, життєвий шлях і ін.) Найважливішою характеристикою регулятивних процесів є інтегративний характер, що є для людини засобом, що забезпечує цілісність його індивідуальності і особистості.

ТВЕРДОХЛІСБОВА Наталя Євгенівна,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ,

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ЦІННІСНО- СМИСЛОВИХ ОРІЄНТАЦІЙ ПРАВООХОРОНЦІВ

Сучасне розуміння призначення служби в правоохоронних органах виражається в ціннісній категорії сенсу професійної

діяльності. Специфіка ціннісних орієнтацій правоохоронців повинна бути виражена в високоморальному призначенні професійної діяльності та пов'язана з обов'язком і відповідальністю, честю і покликанням відстоювати інтереси особистості й суспільства з охорони правопорядку.

Соціально-економічні та політичні зміни, що відбуваються у країні значно вплинули на ціннісні орієнтації працівників поліції. До об'єктивних і суб'єктивних факторів, що впливають на формування ціннісних орієнтацій правоохоронців у професійній діяльності, можна віднести [1]:

- трансформацію соціальної структури суспільства;
- вплив специфічних умов праці (сувора правова та моральна регламентація; жорстка субординація в стосунках, часті структурні зміни, невідповідність напруженості та відповідальності праці рівню оплати);
- особливості соціально-психологічного клімату підрозділів та корпоративної культури;
- вплив засобів масової інформації та комунікації.

Крім того, в професійній і позаслужбовій сфері життєдіяльності співробітників правоохоронних органів специфіка їх ціннісних орієнтацій визначається наступними факторами: професійною ідентифікацією, обумовленою приналежністю до професійної групи; системою особистісних якостей, що демонструються в професійному та особистому житті; необхідністю дотримання моральних і правових норм поведінки, в тому числі в несподіваних екстремальних ситуаціях і ситуаціях професійного ризику; специфікою спілкування з представниками різних соціальних верств, включаючи членів кримінальних угруповань.

Важливий вплив на ціннісні орієнтації також мають показники психологічної компетентності, зокрема, рівень розвитку комунікативної та конфліктологічної компетентності, а також показники установки на саморозвиток особистості правоохоронця.

Трансформації ціннісно-сислової сфери особистості охоплюють змістовно-сислові та динамічно-мотиваційні зміни, а також зміни внутрішніх зв'язків і відносини між різнорівневими компонентами та параметрами, що визначають рівень особистісної стійкості та професійної надійності правоохоронців [2].

Розгляд цінностей і смислів як взаємодетермінуючих утворень дозволяє більш глибоко відобразити складну природу співвідношення ціннісних орієнтацій та особистісних смислів як нероздільних

складових багатфункціональної системи ціннісно-сислової сфери [3].

Вивчення ціннісно-сислових орієнтацій співробітників правоохоронних органів на різних етапах професійної самореалізації дозволяють з певною ймовірністю прогнозувати спрямованість активності особистості в майбутньому, деталізувати існуючі уявлення про структуру цінностей і процесі їх формування в рамках професійної діяльності правоохоронців, намітити основні шляхи їх психологічного супроводу. Програми психологічного супроводу повинні бути спрямовані на розвиток, коригування та вдосконалення діяльнісних та особистісних ресурсів, що визначають ціннісні орієнтації працівників поліції. В межах програми психологічного супроводу особистісних трансформацій правоохоронців доцільно використовувати тренінгові програми, спрямовані на розвиток та формування системи цінностей. Результатом усвідомлення цілей і сенсу власного життя можуть стати смисложиттєві орієнтації людини.

Основними напрямками оптимізації ціннісних орієнтацій співробітників правоохоронних органів є в рамках програми психологічного супроводу є:

- моніторингові дослідження соціально-психологічного клімату колективів, що відображають реальний стан системи ціннісних орієнтацій співробітників правоохоронних органів;

- на основі результатів моніторингу формування ціннісно-орієнтаційної єдності професійних колективів як показника стану згуртованості й умови, що дозволяє коригувати процес зміни ціннісних орієнтацій в позитивному напрямку;

- підвищення якості професійної освіти, професійної перепідготовки, а також підвищення кваліфікації, які впливають на процеси саморозвитку та самовдосконалення співробітників правоохоронних органів;

- підвищення рівня професіоналізму керівників і співробітників правоохоронних органів всіх рівнів і рангів.

З огляду на вищесказане можна зробити висновок, що ціннісні орієнтації працівників поліції повинні розглядатися як змістоутворююча основа їх професійної діяльності, що визначає професійне цілепокладання, професійні цінності, мотивацію.

Список бібліографічних посилань

1. Богатырев И. Д. Психолого-акмеологические особенности ценностных ориентаций сотрудников правоохранительных органов : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.13. Москва, 2013. 143 с.

2. Твердохлебова Н. Є. Трансформації ціннісно-смыслові сфери правоохоронців на етапі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання. *Вісник Національного університету оборони України*. 2018. № 2 (50). С. 112-118

3. Вечканова Е. М. Методологические предпосылки исследования ценностно-смысловых детерминант временной перспективы личности. *Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал)*. 2015. № 3. С. 61-75.

ФІЛОНЕНКО Володимир Миколайович,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри соціології та психології факультету №6,

Харківський національний університет внутрішніх справ

ШЕЛКОШВЕСВ Ігор Володимирович,

старший викладач кафедри соціології та психології факультету №6,

Харківський національний університет внутрішніх справ

ВІЙСЬКОВИЙ КОЛЕКТИВ ЯК СУБ'ЄКТ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ

Військовий колектив утворюється в процесі спілкування та взаємодії в ході спільної діяльності і є одним з багатьох різновидів соціальної спільноти. Насамперед люди вступають в певні взаємовідносини, а потім, в процесі взаємодії, здійснюють виконання службових завдань. Людина прагне спілкування з іншими, в ході якого відбувається передача досвіду, обмін знаннями та поєднання власних сил з силами інших для вирішення завдань. Але такі види діяльності не створюють умов для саморозвитку особистості та здійснення продуктивної діяльності. Високий рівень продуктивності певного виду діяльності неодмінно вимагає стабільного кола учасників цього процесу. Для кожного завдання, що потребує вирішення, може створюватися окрема соціальна спільнота, яка буде відрізнятися за тривалістю існування, кількістю та кваліфікацією учасників. Це є важливим для військових підрозділів при виконанні ними специфічних завдань. В військовому середовищі в процесі виконання службової діяльності відбувається духовне зближення воїнів, їх вдосконалення взаємовідносин в процесі розподілу обов'язків, виникнення та зміцнення стосунків, зближення точок зору і характерів.